

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 20 januari 2011

MEDITATIE

Jesus als thuisloze

Terwijl Jezus van de ene plaats naar de andere reist om het werk te doen dat Hem door de Vader is opgedragen, komt er één tot Hem. Een schriftgeleerde is het. Ken nelijk diep onder de indruk van Jezus' prediking en wonderen, zegt hij: "Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat."

Of deze begeerte komt uit een vernieuwd hart of enkel vrucht is van een algemene indruk, weten wij niet. Jezus gaat hem antwoord geven. Hij zegt niet dat deze man maar weg moet gaan. Hij prijst hem ook niet om zijn keuze. Maar Hij gaat hem wijzen op wat er aan het volgen van Hem verbonden is. Alles achterlaten. Geen aardse eer of tijdelijk voordeel. Nu zal moeten blijken of de keuze wáár is. De schijnchristen zit te vast aan het aardse om werkelijk alles te kunnen verlaten. Kijk maar naar de rijke jongeling.

De ware, door Gods Geest gewerkte keuze is hartelijk en onberouwelijk. Dat is een goddelijk werk. Jezus wijst op Zijn diepe armoede. En

De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge.

Lukas 9 : 58

daarmee wijst Hij tevens op de ontzettende gevolgen van de zonde. Hij moest als een dakloze, als een thuisloze over de aarde gaan. Dat is hetgeen wij verdiend hebben. Ons aardse huis hebben we verzondigd. Als wij nog voor dit leven een dak boven ons hoofd hebben, een huis en een thuis, is dat Gods algemene genade.

Maar ook ons geestelijk thuis zijn we kwijt. Toen we geschapen werden, hadden we een thuis. In het paradijs was onze woning. Daar wilde God wonen. Daar was ons huis en ons thuis, in Gods nabijheid. Toen kwam die ontzettende zondeval. Onze eerste ouders, en wij in hen, zijn van ons thuis weggelopen, zoals de verloren zoon van huis wegliep. De Heere

moest ons nu ook de toegang tot Zijn Vaderhuis ontzeggen. Wij willen niet meer thuiskomen, wij kunnen niet meer thuiskomen en wij mogen zo in onze haat en vijandschap tegen God niet meer thuiskomen. Dat moet ingeleefd worden. Dan worden we een dakloze. Geen thuis meer. Misschien is er onder onze lezers zo iemand. Die gaat door het werk van de Heilige Geest leren naar God terug te kruipen. Als een onwaardige. Kan zo iemand weer een thuis krijgen?

God dacht een weg uit waardoor weggelopen, buitengesloten zondaren weer in Zijn gemeenschap kunnen worden hersteld. Zijn eigen Zoon gaf Hij over. Hij moest op aarde deze klacht klagen: "De vossen hebben holen, de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niet..." Geen aardse woning. Straks ook geen thuis meer bij de Vader. Als Hij hangt aan het vloekhout. De hemel, Zijn goddelijke woning, is voor Hem gesloten. Door die weg moest Hij herstellen wat de Zijnen hebben verdorven. Zo verwierf Hij hun aardse woning.

Als dat gezien wordt, dan wordt ingeleefd dat het minste en armste stulpje op deze wereld nog meer is dan we verdienen. Maar dan mag ook gezien worden dat Hij voor onze aardse woning een dure prijs betaalde. Dan wordt ook geleerd dat Hij door Zijn diepe armoede hen een hemelse woning bereidde. De discipelen kregen daarvan de belofte: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen. Anderszins zo zou Ik het u gezegd hebben. Ik ga heen om u plaats te bereiden." Ze hebben ook de weg geleerd waardoor Hij die plaats verdiende. Door de diepe Godsverlating. Door Zijn afdalen in de dood. Dat heeft het Hem gekost om hun aardse en hun hemelse woning te verwerven. Maar Hij is ook opgestaan. Hij is ten hemel gevaren. De hemel heeft Hem ontvangen. Alle gehoorzaamheid en gerechtigheid waren vervuld. Hij heeft Zijn volk een thuiskomen bereid bij de Vader. Hij heeft Zijn menselijke natuur als een pand meegenomen. Nu zullen al de

Inhoud

89e jaargang

Nr. 16

- 1 Jezus als thuisloze
- 2 Uit de school: Waken, bidden en werken
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (3)
- 4 De ziekentroost en troost voor zieken (3)
- 5 Even maar...
- 6 De Jakobsladder (12)
- 7 In kort bestek (3)
- 8 Bladzijden uit een synodaal journaal (12)
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 12 Kerkdiensten

Zijnen daar ook eenmaal komen. Als hier de strijd gestreden is en alle leed geleden is. Als de aardse tabernakel, hun lemen hut, wordt afgebroken. Dan zullen ze ingaan in des Konings paleis. Ze zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging. Geleid met lofgezangen. In statie uit haar

woning, om geleid te worden tot haar Koning. Hun eeuwig huis. Dan zijn ze eeuwig thuis.

Lezer(es), hebben wij al een geestelijk thuis?

Kruiningen, ds. G. Hoogerland

door, maar wel waakzaam. Ze hebben het zwaard in de ene hand en het gereedschap om te bouwen in de andere hand (Nehemia 4:10 en verder).

3. Dan volgt Nehemia met een be moediging uit het verleden (Neh 4:14 en 20). Onze God zal voor ons strijden! Het is een herinnering aan de doortocht door de Rode Zee, toen de HEERE inderdaad voor het volk streed. En toen werd de overwinning behaald... (Ex. 14 en 15).

4. Tenslotte maakt Nehemia gebruik van de kracht van de gemeenschap in het blazen van de bazuin en het samenwerken met elkaar (Nehemia 4:18-20).

En dan zien we dat het volk waakt, bidt en werkt. In deze volgorde. Waken tegen de vijanden, bidden om Gods ondersteuning en hulp en werken om de muren van de stad te herbouwen. Want het hart van het volk was om te werken (Nehemia 4:6). Dat betekent dat het volk met een hartelijke lust en betrokkenheid vanuit het binnenste wilde gaan werken.

Als we dit met onze tijd vergelijken, dan komt allereerst de vraag of wij nog lust en innerlijke kracht hebben om vanuit het hart te werken voor, aan en in onze scholen. Er is een vrijheid in ons land, net zoals de koning van Perzië brieven had gegeven waarin permissie werd gegeven om te bouwen. Hoe gaan wij met die vrijheid om? Denken we: de muur is gebouwd, hij is wel hoog genoeg en kan de vijand wel weren. Of zijn we er op gericht om inderdaad te werken aan de muur? Is er nog kracht in ons of rusten we zelfgenoegzaam?

Ten tweede: waar blijft ons geestelijk wapen, het gebed? Kennen wij een dergelijk afhankelijk, vertrouwend gebedsleven als Nehemia? Hij vertrouwt op de Heere en vraagt aan de Heere om hulp in de tijd dat de vijand het werk onmogelijk probeert te maken. Maar hij weet ook - vanuit de kracht van zijn geloof - dat de Heere inderdaad wil helpen, zoals Hij dat in het verleden heeft gedaan. Dat heeft

UIT DE SCHOOL

Waken, bidden en werken

Het is mei 2010. De schoolvereniging van de plaatselijke basisschool houdt haar jaarvergadering. Ongeveer 30 mensen luisteren naar een duidelijk en principieel verhaal van de voorzitter. Vanuit Gods Woord trekt hij lijnen naar de dagelijkse praktijk van opvoeden van onze kinderen. Ook stelt hij de ontwikkelingen aan de orde in het a-christelijke Nederland. Het lijkt wel of alle krachten zich samenspannen om het christelijk onderwijs af te breken. Maar gelukkig hebben we nog eigen scholen. De leden horen het aan, knikken instemmend en gaan vervolgens weer over tot de orde van de dag.

Een herkenbare praktijk. Maar zeg nu zelf: is dat betrokkenheid als 30 leden van de misschien wel 400 op een jaarvergadering komen? Getuigt het van meeleven? Of zijn we zo gewend aan onze eigen scholen dat we de waarde ervan niet eens meer beseffen? Gelukkig zijn er nog leden, vaders en moeders die bidden vanuit de nood van het hart. Gelukkig zijn er nog mensen voor wie het een wonder is dat inder tijd deuren vanuit het onmogelijke werden geopend. Voor wie het een geloofszaak is dat we nog steeds eigen scholen mogen hebben.

Een geschiedenis uit de Bijbel die ons in vergelijkende zin veel te zeggen heeft, vinden we in Nehemia 4. Vanuit dit gedeelte trekken we een paar lijnen naar de hedendaagse situatie. De context is duidelijk. Nehemia bouwt met toestemming van de koning van Perzië de muren van de stad Jeruzalem weer op. Het lijkt een onmogelijke taak, want als hij 's nachts op inspec-

tie gaat, dan kan zijn muidier niet door de puinhopen heen (Neh. 2). Toch gaat hij bouwen! De reden? Hij merkt de goedkeuring van de HEERE. Die de wegen wonderlijk heeft geleid. En ik gaf hen te kennen de hand mijns Gods, Die goed over mij geweest was (Neh. 2:18). Dat dit bouwen bijna door de onmogelijkheden doorgaat, staat hem niet in de weg om door de kracht van het geloof door te gaan. En dan komen daarbij nog de aanvallen van de vijanden. Sanballat en Tobia: halfjoods/halfheidens met een eigen godsdienst. Let op hoe ze het doen:

1. Ze voeren eerst een psychologische oorlog, want ze gaan spotten. Hoe denken die Joden dat te gaan doen? De muren van de stad zijn zo zwak. Als er een vos overloopt, dan storten ze al in (Neh. 4:3). Een gemeen, fel en vaak doeltreffend wapen!
2. Als ze zien dat ze het daarmee niet kunnen winnen en de Joden gewoon doorgaan met bouwen, dan gaan ze dreigen met lichamelijk geweld. Ze maakten een verbintenis (Neh. 4:8) om tegen de Joden met geweld te gaan strijden.

En wat is het antwoord van Nehemia?

1. Het eerste antwoord is het hantieren van het wapen van het gebed. Maar dat is tegelijk het machtigste wapen dat een christen heeft (Neh. 4:4, 5 en 9). In afhankelijkheid van de Heere bidt Nehemia en legt de zaak van de bouw van de muren in de handen van de Heere. Wat een machtig wapen, want Wie is machtiger dan de HEERE, de God van het verbond met Israël?
2. Het tweede antwoord is werken en verdedigen. Het volk werkt gewoon

Bedelaar

de Heere ook in ons verleden gedaan. Geloofskracht uit het verleden deed middelijkerwijs onze scholen ontstaan. Waar is het gebleven?

Ten derde: onderkennen we de aanvallen van de vijand wel voldoende? Zien en horen we de spot? Hier een stelletje amechtige (krampachtige, twijfelmoedige, uitgeputte) christenen die zo nodig eigen schooltjes moeten hebben waar ze dan over de schepping praten en mooie, maar onlogische mysterieverhalen vertellen. Leuke folklore in zwarte kousen, maar het stelt helemaal niets voor.

Soms leidt dat tot dulden en tolereren, maar soms ook tot bijtende spot. Dergelijke speciale scholen passen niet meer in het seculiere Nederland. En als er bedreigingen komen? Als de aanvallen verder gaan? De tekenen wijzen op verdere uitholling van de inhoudelijke vrijheden van onderwijs. Je kunt bijvoorbeeld denken aan: geen exclusiviteit in geloofsoverdracht, geen voorkeur voor het ontstaan van de wereld, geen voorkeur voor seksuele geaardheid enzovoort. Dat betekent – samenvattend - dat de waarheid van Gods geboden zoals ze in Zijn Woord staan, niet meer alleen als de enige Waarheid verteld mag worden. En misschien wordt zelfs de uiterlijke vrijheid van onderwijs aangetast. In dat geval wordt het bijzonder onderwijs helemaal afgeschaft. En dan: zelf financieren?

Wat deed Nehemia? Waken, bidden, werken en (daardoor) verdedigen. Het geweer (de wapens) in de hand en toch verder bouwen. Dwars tegen alles in. Een durfal die de vijand tart? Nee, een geloofsheld die staande blijft door Gods hulp. Let op de beschrijving van de wapens. Ze lijken op de geestelijke wapenrusting uit Efeze 6. Hanteren wij voldoende onze wapens? In de eerste plaats het wapen van het gebed?

En wat is het uiteindelijke resultaat? De stad is herbouwd en de tempel is opnieuw ingewijd. Jeruzalem dat ik bemin, wij treden uwe poorten in (Ps. 122). Een wonder van God. Hij is de trouwe God van het verbond. Ook nu. Zijn Naam moet van kind tot kind worden voortgeplant (Ps. 72).

Geve de Heere nog gebed voor onze scholen. Dat hebben we nodig. En dan kunnen er op het gebed (van misschien maar één rechtvaardige) nog steeds wonderen gebeuren.

Scherpenzeel,

H. van Grol

'En er was een zeker bedelaar'.

Lukas 16:20

De naam bedelaar is ontleend aan de bekende gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus. De arme man is het beeld voor Gods kind. De rijke man is het beeld voor een kind des Koninkrijks, dat genoeg heeft aan het hier en nu. Christus tekent hier een zeker bedelaar. Wie heeft daar nog oog voor? Christus merkt hem op. Er mocht eigenlijk geen bedelaar zijn in Israël. Als ieder zijn verantwoordelijkheid verstond was dat ook helemaal niet nodig. Deze bedelaar is ten diepste een aanklacht voor zijn gehele omgeving. Zijn naam wordt ook genoemd en dat is heel ongebruikelijk in een gelijkenis. Lazarus is een symbolische naam. Het is de Griekse vorm van Eliëzer d.w.z. 'mijn hulp is God'. Daar ligt het hele leven van deze bedelaar in getekend. Hij heeft geleerd in zijn ellende op God te vertrouwen. Gods kinderen hebben niet altijd voorspoed. Hun vertrouwen wordt namelijk geoefend op een moeilijke leerschool. Voor de rijke man was de rijkdom een beproeving. Hij heeft die beproeving niet doorstaan. Voor Lazarus was de armoede een beproeving. Hij mocht die beproeving glansrijk doorstaan. Zijn hulp is God. Zie wat genade vermag. Waar brengen ons de tegenspoeden?

Wat maakt hem een bedelaar? Blijkbaar kan hij niet eens op zijn benen staan. Bovendien is hij vol zweren. Hij werd door iemand voor de poort van de rijke neergeworpen. Het toonbeeld van verlatenheid. Uiterlijk was hij een brok ellende. Hij begeerde verzadigd te worden van de kruimkens die van de tafel des rijken vielen. Maar in plaats daarvan waren de straathonden hem telkens voor. Deze onreine dieren lekten het wondvocht van zijn zweren. Het was een kwelling voor hem dat hij de dieren niet eens van zijn lijf kon houden. Dit alles wordt in vers 25 genoemd: *het kwade*. Niet dat het een vloek was voor de bedelaar. Het kwade heeft hem gelouterd en gereinigd.

Hoe heeft hij het volgehouden? We lezen niet één klacht. We lezen zelfs helemaal geen woord van de bedelaar. Geen beschuldiging tegen Gods beschikking, maar een eerbiedig zwijgen. Daar is maar één verklaring voor: blijkbaar was hij geen kruimeltje waard! Hij heeft grote zelfkennis gehad.

En het geschiedde dat de bedelaar stierf. De bedelaar is eerder gestorven dan de rijke man. De kommer en kwel hebben zijn krachten gebroken en zijn lichaam gesloopt. Maar dit is niet buiten Gods voorzienigheid. In dát geloof mocht de bedelaar leven. In dát geloof is Hij gestorven. We lezen niet eens van een begrafenis. De heilige engelen droegen zijn ziel in de schoot van Abraham.

De bedelaar is niet zalig geworden omdat hij een bedelaar was, maar omdat hij mocht delen in de verdienste van de Middelaar. Het lijden van deze tegenwoordige tijd is dan niet te waarderen tegen de heerlijkheid die ons geopenbaard zal worden. In de hemel wordt hij vertroost. Troosten is een bezit tegenover een gemis stellen. Voor Lazarus bestond de troost niet in aards bezit, maar in Gods gunst en gemeenschap. Dat is de enige troost, beide in leven en sterven.

Nunspeet, ds. A. Schot

De ziekentroost en troost voor zieken

De Ziekentroost is vooral bedoeld als een handleiding voor het ambtelijke werk bij het ziekbed. Ziekentroosters, door de kerkenraden aangesteld, konden dit geschrift gebruiken. Ze zullen dat ook gedaan hebben, in de huizen, op de schepen naar Indië, en waar ze ook daartoe geroepen werden.

Uit alles krijgt men de indruk dat het er vroeger bij ziekbedden anders aan toe ging dan in onze tijd. In de tijd van Van Hille hebben de predikanten en ziekentroosters bij de ziekbedden gepreekt en gebeden. Ze zullen zeker ook wel uitdrukking hebben gegeven aan hun meeleven, maar ze hebben aan de ziekbedden allereerst gesproken over het ware geloof en de weg der zaligheid.

Bij het ambtelijke bezoek aan ziekbedden is er het gevaar dat de gesprekken teveel opgaan in het betonen van meeleven met de zieke en het bespreken van de omstandigheden van zijn ziekte. Dat moet zeker ook een plaats hebben. Maar allereerst heeft de ambtsdrager bij het ziekbed de roeping te komen met het Woord van God.

Er is wel eens schamper over gesproken, dat de Ziekentroost eigenlijk een aaneenrijging van bijbelteksten is. Maar dat heeft juist een diepe betekenis. Van Hille heeft daarmee duidelijk willen maken dat we bij het ziekbed allereerst komen met het Woord van God en niet met onze eigen woorden. Waardoor kan de zieke beter onderwezen en getroost worden dan met Gods eigen Woord? Het ambtelijke werk bij het ziekbed is eigenlijk niet anders dan een verbijzondering van de gewone ambtelijke roeping. De ambtsdrager komt niet alleen om aan de zieke zijn meeleven te laten blijken, maar hij komt in de eerste plaats met het Woord van God, met het Evangelie van genade, met de oproep tot bekering en geloof. Daarbij is de Ziekentroost niet alleen een soort handleiding voor het ambtelijk bezoek bij het ziekbed, maar ook de zieke zelf kan uit de Ziekentroost zoveel onderwijzing putten, omdat het geschrift doortrokken is van de bood-

schap van Gods Woord, de boodschap van zonde en genade.

Voor we verder op de inhoud van de Ziekentroost ingaan willen we eerst drie hoofdlijnen noemen. In de Ziekentroost gaat het om de vraag hoe we ons moeten instellen op ziekte en ons moeten voorbereiden op de dood. Daarbij vinden we drie hoofdlijnen terug in dit geschrift, die wel zijn aangeduid met de woorden *meditatie, gebed en zelfbeproeving*.

Meditatie

De eerste hoofdlijn is dus de meditatie. Wat is meditatie? Het bekende woordenboek van Van Dale zegt "overpeinzing". En bij mediteren zegt datzelfde woordenboek 'tot jezelf inkeren om de diepste werkelijkheid te ervaren'. Is een tijd van ziekte niet een tijd om tot je zelf in te keren voor Gods Aangezicht en jezelf af te vragen: hoe sta ik nu persoonlijk tegenover de Heere?

In de Ziekentroost wordt ons de waarheid van Gods Woord voorgehouden. Het is onze roeping met dat Woord bezig te zijn, daarover na te denken, te mediteren. Dat geldt ook als we gezond zijn. Maar heel bijzonder als we door ziekte worden getroffen. We worden zomaar uitgetild uit alle aardse beslommingen, die ons zo in beslag kunnen nemen, en neergelegd in de stilte van onze ziekenkamer. We belijden dat ook ziekte ons toekomt uit Gods hand. Door middel van die ziekte geeft de Heere ons een tijd van bezinning. Hoe goed kan het op het

ziekbed zijn als we in alle stilte de dingen van Gods Woord mogen overdenken en als de Heere daarin meekomt door Zijn Geest.

Hetgeen ons uit Gods Woord in de Ziekentroost wordt voorgehouden heeft de bedoeling door ons overdacht, bemediteerd te worden. Is het niet een van de grote noden uit onze jachtige tijd dat we zo opgeslokt worden door duizend en een dingen en dat er geen tijd is voor meditatie? Zou het niet de moeite waard zijn daar tijd voor te nemen, er eens voor te gaan zitten om voor onszelf te overdenken hetgeen de Heere in Zijn Woord ons heeft geopenbaard? Als we meer tijd namen om Gods Woord te overdenken en te bemediteren, we zouden meer wonderen Gods zien.

Luther zegt dat de Heere Zijn christenen wil oefenen door meditatie, gebed en aanvechtingen. Is de stilte

Hetgeen ons uit Gods Woord in de Ziekentroost wordt voorgehouden heeft de bedoeling door ons overdacht, bemediteerd te worden.

van het ziekbed geen bijzondere gelegenheid om in onze gedachten bezig te zijn met de dingen van de eeuwigheid? Tegelijkertijd moeten we zeggen dat we onze bekering niet moeten uitstellen tot een ziekbed. De ziekte kan ons immers zo in beslag nemen dat we nergens anders meer aan toekomen. Laten we de Heere allereerst zoeken in onze gezonde dagen.

Gebed

De tweede hoofdlijn uit de Ziekentroost is het gebed. Van Hille heeft aan zijn Ziekentroost verschillende gebeden toegevoegd, die in doods-nood gebeden moeten worden. Het

overdenken, het bemediteren van het Woord van God moet ons als het goed is brengen tot gebed. Wat een zegen als ons ziekbed een plaats van gebed mag zijn. Het gebed brengt ons immers in de nabijheid van de heilige God. Waar Gods kinderen in het gebed tot de Heere naderen en Zijn zoete nabijheid mogen ervaren, daar worden de woorden Gods levende werkelijkheid voor hen. Er zijn ziekbedden en sterfbedden, die op die wijze tot een preekstoel werden, omdat de zieke spreken mocht vanuit de nabijheid des Heeren en de gemeenschap met Hem.

Tijden van ziekte zijn voor Gods kinderen lang niet altijd de slechtste tijden. Ik las eens van een Engelse edelman, die ieder jaar enkele weken ziek was en dan tijdens die perioden van ziekte heel bijzonder Gods liefde en

nabijheid mocht ervaren. Maar toen die ziekte drie jaar achtereen wegbleef, riep hij uit: 'Heere, is uw liefde veranderd, waar Gij Uw kastijdende hand mij onthoudt?' Wat een zegen als tijden van ziekte zo tijden van liefde mogen zijn.

En als we de Heere niet kennen in ons leven, laten we de tijd op het ziekbed dan niet werkeloos voorbij laten gaan, maar Hem zoeken in het gebed. Het ziekbed kan een middel zijn dat de Heere gebruikt tot onze bekering. Zouden we Hem daar dan niet om vragen? En als je op een ziekenzaal ligt met allemaal mensen om je heen, dan mag je het bij wijze van spreken onder de dekens doen, waar niemand je ziet, dan God alleen.

Zelfbeproeving

De derde hoofdlijn uit de Zieken-

troost is de zelfbeproeving. In onze Catechismus, maar ook in de liturgische formulieren, vinden we steeds de drie stukken terug als de lijn voor de zelfbeproeving. Het is niet moeilijk de drie stukken, ellende, verlossing en dankbaarheid, in de Ziekentroost terug te vinden. Aan de hand van de drie stukken wordt het de zieke als het ware gevraagd, hoe het met hem staat voor de eeuwigheid. Wie vanuit zijn eigen leven kennis heeft aan de drie stukken, kan getroost leven en zalig sterven.

De zelfbeproeving is ook een onderdeel van de noodzakelijke voorbereiding om getroost te sterven. Zo is de zelfbeproeving één geheel met de meditatie en het gebed.

Zoals u wellicht weet staan de liturgische formulieren op het standpunt van het geloof. Het geloof is daar aan

Even maar.....

Zuinig op de belijdenis

We spreken graag over 'Schrift en belijdenis'. Dan bedoelen we dat we ná de Schrift ons hartelijk verbonden weten aan onze belijdenisgeschriften, die eerbiedig de Schrift naspreken. Dus ze vormen niet 'een tweede Bijbel' zoals vanuit vrije, evangelische kringen wel gelasterd wordt. Als je dat namelijk stelt, blijkt dat je de belijdenis zelf niet kent, die duidelijk stelt: '...men mag ook gener mensen schriften, hoe heilig zij geweest zijn, gelijk stellen met de goddelijke Schriften...(NGB 7)'. Met deze belijdenis bedoelen we de zogenaamde drie formulieren van enigheid. Die met hun eigen achtergrond in ontstaan en verwoording hun eenheid vinden in 'hetzelfde zeggen' als Gods enig en onfeilbaar Woord: de Nederlandse Geloofsbelijdenis (1561), de Heidelbergse Catechismus (1563) en de Dordtse Leerregels (1618\19). Daarbij gevoegd worden de drie 'oude' geloofsbelijdenissen, waarnaar in NGB 9 (slot) verwezen wordt: de apostolische geloofsbelijdenis (twaalf artikelen), de geloofsbelijdenis van Nicea en van Athanasius. Wanneer wij het over

de belijdenis hebben, dan bedoelen wij dus deze zes geschriften. En we onderschrijven die van ganser harte als overeenkomstig Gods Woord. In de hartelijke verbondenheid met de kerk der eeuwen.

Nu is er vanuit kerkelijke kringen die vrijer met deze belijdenis omgaan de gewoonte ontstaan om niet te spreken over de belijdenis, maar ons *belijden*. En naar vastgesteld kan worden raakt die uitdrukking onder ons helaas ook in zwang. U kunt zich afvragen, of dit zo erg is. Wat maakt dat nu? Bij *belijdenis* weten we: daar worden eenduidig de zes bovengenoemde belijdenisgeschriften mee bedoeld. Dat is niet voor een andere uitleg vatbaar. Dat ligt vast! Echter in de uitdrukking *belijden* of *gereformeerd belijden* ligt iets vaags, iets dynamisch dat niet vastligt. De één belijdt dit en de ander belijdt dat... Dat wisselt. Dit begrip is subjectief en voor allerlei invulling vatbaar. Het schijnt of je hetzelfde bedoelt, maar het kan anders ingevuld worden. Al naar gelang de persoonlijke opvatting en de context van de tijd. Daarom moeten wij consequent blijven spreken

over onze belijdenis, zodat iedereen weet wat we daarmee bedoelen en het niet voor een andere uitleg vatbaar is. Laten we toch zuinig zijn op 'de belijdenis'!

Inmiddels gaat men - ook onder ons? - spreken over *de kern van ons belijden*. Dat is weer een stap verder in de reductie van onze belijdenis. Want wat bedoel je daarmee? Voelt u hoe vaag dat is? Wie bepaalt dan wat de kern is en wat niet? Dat doet degene die deze uitdrukking gebruikt. Die selecteert eigenwillig uit onze belijdenisgeschriften wat hem welgevallig is en wat niet. Maar zo mogen we toch niet met onze belijdenis omgaan? Dat is toch geen grabbelton, waaruit je pakt wat je zint en de rest laat je liggen?

Laten we als jongeren en ouderen, ambtsdrager en niet-ambtsdrager daarom duidelijk spreken over onze belijdenis. En dat we deze kostbare belijdenis zouden kennen met het hoofd en doorleven met het hart. Opdat 'naar Schrift en belijdenis' door Gods levendmakende en oefenende genade in Immanuël onze hartetaal zou zijn! En geen loze kreet.

het woord. Zo is het ook met de Ziekentroost. Zo wordt bijvoorbeeld bij het stuk van de verlossing beleden, dat Hij ons heeft levendgemaakt met Christus en al onze zonden vergeven heeft. Dat kan iedere zieke niet zeggen. Er zijn zieken, die het nieuwe leven niet kennen. Er zijn zieken met een klein geloof of een zwak geloof. Maar altijd weer is het nodig ons te plaatsen tegenover de drie stukken met de vraag of daarin de hartslag klopt, ook van óns leven.

Laten we ons bij het lezen van de Ziekentroost afvragen of wij zelf die troost mogen kennen. Kennen we

het geloof, dat in de Ziekentroost aan het woord is? Het is de troost waarin Gods kinderen door genade mogen delen. Als we de Heere niet kennen en als Christus ons nooit dierbaar geworden is, dan wacht ons geen troost maar toorn. Maar laten we dan ook bedenken, dat wat in de natuur niet kan, bij de Heere wel kan. Voor een doorn kan een dennenboom opgaan en voor een distel een mirtenboom. Zo kan het ook in uw leven.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Ekeveld

12

De Jakobs ladder

'Toen liet de duivel van Hem af; en zie, de engelen zijn toegekomen en dienden Hem.'

Mattheüs 4:11

De Borg door de duivel verzocht

Adam, de zoon van God (Luk. 3:38) en het hoofd van het werkverbond, werd verzocht in het Paradijs en viel terstond. Christus, Gods Zoon en Hoofd van het genadeverbond werd veertig dagen van de duivel verzocht in een huilende wildernis en is staande gebleven. De overste van deze wereld kwam, maar had aan Hem niets. De hellevorst werd ontmaskerd en leed een drievoudige nederlaag. Koning Jezus wederstond hem, overwon en zond hem heen. Wat Adam had moeten zeggen, was bij Hem een koninklijk bevel: Ga weg, satan (Matth. 4:10). Ook deze gerechtigheid van Christus zal de gerechtigheid zijn van al het arme volk des Heeren.

Satans doel was de tweede Adam te doen vallen, 's Vaders doel was Jezus' heerlijkheid te openbaren. Satans doel is Gods kinderen te verderven, 's Vaders doel Zijn kinderen te beproeven. Een hond gromt niet tegen huisgenoten maar tegen vreemden, zo ook de hellehond tegen Gods kinderen. Waar een geestelijke schat is, zoekt hij te ziften. Maar hoe listig en schadelijk zijn verzoeken ook zijn, zij hebben hun dodelijke angel verloren. Nooit zal zijn vermorzeling hoger komen dan de verzenen.

Christus is gekomen om de werken

des duivels te verbreken. Hij is veel schoner dan de mensenkinderen. Al de Zijnen liggen voor tijd en eeuwigheid voor Zijn rekening. Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Mijn broeders, wordt krachtig in den Heere en in de sterkte Zijner macht (Ef. 6:10). En bidt aldus: Onze Vader, Die in de hemelen zijt... leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.

Door engelen bediend

Jezus bleef alleen over in de woestijn. Alleen? En zie, de engelen zijn toegekomen en dienden Hem! Engelen, niet slechts één, maar meerdere. Ze kwamen toen en niet eerder - alléén Jezus was overwinnaar in de strijd. Ze werden gezonden als antwoord op Zijn gehoorzaamheid. Als een goedkeuring en een openbaring van 's Vaders liefde. De verzoeker had tweemaal gezegd: Indien Gij Gods Zoon zijt... Maar nu werd als herhaald en bevestigd hetgeen de stem uit de hemelen bij Zijn doop gesproken had: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb' (Matth. 3:17).

De toegekomen engelen dienden Hem. Het oorspronkelijke woord wijst op dienstbetoon van knechten aan hun meester, in het bijzonder op het bedienen tijdens een maaltijd (vgl. o.a. Luk. 10:40 en Joh. 12:2). Alzo werd de Zaligmaker door de engelen

van voedsel voorzien, werd Hem een tafel toegericht. Dáár, in dat eenzame, woeste rotsengebied, waar Hij verkeerd had in een zee van helse verzoeking. Weigerde Hij - hoewel gekweld door snijdende honger - stenen te herscheppen in broden, nu wordt Hij verkwikt vanuit de Vaderlijke hand.

Trachtte de duivel tevergeefs Hem te verleiden door het schriftwoord over de engelendienst te verdraaien, nu zijn krachtige helden uitgezonden om Hem te dienen. De verzoeker beloofde al de koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid indien Jezus hem nedervallende zou aanbidden, maar hij werd wederstaan met Gods Woord - en nu omringen de engelen Hem met grote blijdschap en geven Hem de hoogste eer. Tot een getuigenis dat Hij na volbrachte arbeid gezet zou worden aan 's Vaders rechterhand in de hemel, ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij, en alle naam die genaamd wordt (Ef. 1:20, 21).

Jezus is 's Vaders Gunsteling. De Zalig-

Christus is gekomen om de werken des duivels te verbreken. Hij is veel schoner dan de mensenkinderen.

maker, gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. De Borg van het genadeverbond, Die ook het Hoofd der engelen is. Zij hebben Hem gezien in de woestijn, veertig dagen en veertig nachten verzocht van de duivel. Zij hebben Hem gezien in Zijn overwinnende kracht en heerlijkheid. 'Lieflijk is,' schreef ds. A. Hellenbroek, 'de Heere Jezus bij de heilige engelen. Wie kan twijfelen, of Hij is bij hen ook als het Hoofd en de Prins van al het hemelse heirleger, een alleraangenaamst Persoon. Verheugen zij zich zo in de hemel over een zondaar die zich bekeert (Luk.15:7), wie kan twijfelen, of zij verheugen zich nog veel meer in de Borg van zovele duizenden van zondaren, die door Hem alleen de bekering ten leven deelachtig worden? En over zulks, dat Hij bij hen ook als zodanig ten uiterste lieflijk moet zijn? Is dat de grond niet geweest van die begeerte die zij hadden, om in de dingen, Hem aangaande in te zien; en dat zulks door het zien der cherubim op de ark zo vele eeuwen lang is verbeeld? Hebben zij dat ook niet ver-

toond, door hun gereedheid en drift, om als met een geopende hemel op te klimmen en neder te dalen op de Zoon des mensen (Joh.1:52), in verscheidene tijden van Zijn verblijf hier op aarde?' (Hellenbroek, "Het Hooglied van Salomo", I, over Hoogl.1:16, blz. 383).

Vrees niet, gij klein kuddeke

Zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Christus ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid" (2 Kor. 1:20). Ook de belofte: 'Want Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen. Zij zullen u op de handen dragen, opdat gij uw voet aan geen steen stoot' (Ps. 91:11,12). Niemand kan de Schrift zo listig verdraaien als de satan, maar nooit zal hij er een tittel of jota aan af of toe kunnen doen.

Nog steeds dienen de engelen Christus, ten goede voor Zijn volk. Ten minste, als Gods kinderen gaan in de weg der gehoorzaamheid. De strijdende kerk wordt beschut en bewaard. Ont-

breekt het hen aan alle gewone middelen, hun Koning kan voorzien door buitengewone middelen. Hetzij door raven of door een grote vis. Hetzij door horzels voor hun aangezicht te zenden (Ex. 23:28), of door engelen tot hen te zenden. Bedenk dat Hij altijd doet wat Hem behaagt. En gelooft: 'Vrees niet, gij klein kuddeken; want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven' (Luk. 12:32).

*Uw Koninkrijk koom' toch, o Heere!
Ai, werp de troon des satans neer;
Regeer ons door Uw Geest en Woord;
Uw lof word' eens alom gehoord,
En d'aarde met Uw vrees vervuld,
Totdat G' Uw Rijk volmaken zult*

Genemuiden, ds. C. Hogchem

De laatste afleveringen van deze overdenkingen houden verband met de lijdenstijd, Pasen en Hemelvaart. De serie wordt daarom in de maand april voortgezet.

3

In kort bestek

In elke gemeente moet een kerkenraad zijn. De Synode van Den Haag (1624) bepaalde dat een ouderling en een diaken geen kerkenraad vormen. De kerkenraad moet een college zijn waarbinnen het mogelijk is besluiten te nemen met meerderheid van stemmen. Dat vereist minimaal drie personen, liefst twee ouderlingen en een diaken.

Ds. W. Silfhout schrijft dit op blz. 70 van "Gereformeerd kerkrecht in kort bestek". Het is altijd van belang goed kennis te nemen van de historie. En er lering uit te trekken. Zo blijkt dan bijvoorbeeld dat de positie van de diakenen toch een andere is dan die van de ouderlingen. In de Nederlandse Geloofsbelijdenis (artikel 30) worden de diakenen bij de kerkenraad gerekend. De DKO rekent de diakenen soms wel en soms niet bij de kerkenraad. In kleine kerkenraden horen ze er helemaal bij. Dan mogen ze zelfs als hulpouderlingen aangemerkt worden. En omgekeerd de (predikant en

de) ouderlingen als hulpdiakenen. In grotere kerkenraad kan het reilen en zeilen van de kerkenraad zo geregeld worden dat er een brede en smalle raad is. In elk geval moeten de diakenen in belangrijke en algemene zaken wel bij de kerkenraad gerekend worden. Te denken is dan aan de kandidaatstelling voor de ambten (uiteraard inclusief het beroepingswerk), zaken die het gehele leven van de gemeente raken, het financiële beheer.

De ambtsleer is een belangrijk hoofdstuk in de gereformeerde kerkleer. In hoofdstuk 6 van zijn boek gaat ds. Silfhout op verschillende zaken in die met de ambtsopvatting te maken hebben.

Christus regeert Zijn gemeente door de ambten. Binnen de gemeente neemt de kerkenraad dan ook een centrale plaats in. De ambtsdragers regeren "ex mandate Christi". Dat betekent dat ze regeren uit hoofde van het door Christus aan hen gegeven mandaat en niet bij mandaat van de

ledenvergadering bijvoorbeeld (blz. 72).

Deze gezagspositie van de kerkenraad is een van de wezenskenmerken van het gereformeerde kerkstelsel. De gemeente wordt niet door een persoon geleid (de bisschop), maar door de raad der kerk. Wel lopen er van en naar de kerkenraad enige verbindende lijnen. Naar de gemeente. En ook naar het verband van gemeenten. Immers de leden zijn betrokken bij de verkiezing en approbatie van de ambtsdragers. De leden mogen uiteraard ook vragen stellen op huisbezoek of eventueel op de kerkenraadsvergadering. In bepaalde situaties hebben ze ook het recht van appel op de classis.

Naar de andere kant lopen ook lijnen. Zo wordt vanuit de classis kerkvisitatie gehouden. Bij het beroepingswerk is de handtekening van de consulent nodig. En bij de komst en het vertrek van een predikant is de classis eveneens betrokken. Ook heeft de kerkenraad zich te houden aan de besluiten van de meerdere vergaderingen.

Het is van grote waarde dat de kerkenraad in goede samenhang met de leden van de gemeente en met de classis functioneert. Dat is het meest tot stichting van de gemeente en tot eer van de Koning der kerk.

Ambtsgeheim

In het boek dat we aan het doornemen zijn, komen ook allerlei praktische zaken aan de orde. Zo wordt in hoofdstuk 7 geschreven over het ambtsgeheim. Ambtsdragers hebben een ambtsgeheim. Dit betekent dat ambtsdragers geen zaken naar buiten mogen brengen die des kerkenraads zijn. Veel van wat op de kerkenraadsvergadering aan de orde komt, valt onder het ambtsgeheim. Ook moeten leden en doopleden van de gemeente erop aan kunnen dat wat in vertrouwelijkheid besproken is, ook vertrouwelijk gehanteerd en bewaard wordt. Er is ook een ander belangrijk facet dat we moeten noemen wanneer het over het ambtsgeheim gaat. Er is vanwege het vertrouwelijke karakter dat het ambtswerk met zich mee brengt, in sommige gevallen het recht van verschoning. Dit betekent dat een predikant niet hoeft te getuigen bij justitie in een zaak van een gemeentelid. Ieder zal begrijpen dat hieraan grenzen zitten, bijvoorbeeld als er levensgevaar voor iemand zou dreigen. Het achtste hoofdstuk neemt ons mee naar de ambtelijke vergaderingen. In het kerkelijke leven bestaan er naast de kerkenraad nog drie andere amb-

telijke vergaderingen, te weten de classis, de particuliere synode en de generale synode. Van deze ambtelijke vergaderingen is de kerkenraad de enige die permanent bestaat. De andere vergaderingen beginnen te bestaan wanneer deze door de roepende kerk geopend worden, en houden op te bestaan als de vergadering gesloten wordt. Wel kan een meerdere vergadering (dus classis, particuliere of generale synode) bepaalde opdrachten ter uitvoering geven aan een commissie of aan deputaten. Deze commissie of dit deputaatschap (voor de zending, of bijzondere noden bijvoorbeeld) behartigt zulke taken permanent en rapporteert op de eerstvolgende vergadering. Ook blijven deze meerdere vergaderingen als rechtspersoon in het burgerlijk verkeer gehandhaafd. Zo'n kerkelijk lichaam (classis of synode) kan dus bijvoorbeeld onroerend goed in eigendom hebben.

Wij noemen de classes en synoden nadrukkelijk meerdere en niet hogere vergaderingen. Het gereformeerde kerkrecht kent geen hiërarchie zoals het roomse stelsel. In de kerk moet broederlijk gedacht en gehandeld worden. Met een grote nadruk op de plaatselijke gemeente met de plaatselijke kerkenraad.

Wezenlijk is ook de gedachte dat meerdere vergaderingen hun gezag niet vanuit zichzelf hebben, maar verkrijgen vanwege de afgevaardigden van de tot het ressort behorende mindere vergaderingen. Dus de kerkenraden sturen afgevaardigden naar de classis en die gezamenlijke afgevaardigden brengen vanuit de kerkenraden het gezag van de classis aan.

Het laatste hoofdstuk van het eerste deel gaat over tucht en tuchtprocedures. Tucht is in de kerk medisch van aard. Dat wil zeggen dat de tucht gericht is op het heil van de leden. Vooral is de tucht gericht op de eer des Heeren en het welzijn van de kerk. Uitoefening en handhaving van de tucht is een van de wezenlijke opdrachten die de Heere Jezus aan de door Hemzelf aangestelde ambtsdragers heeft mee gegeven.

DKO en actualiteit

Het tweede deel van dit boek bevat een artikelsgewijze behandeling van de DKO. Vanuit elk artikel komt dan een en ander van de historische betekenis en ontwikkeling naar voren. En uiteraard ook over hoe dit artikel nu van toepassing is in ons kerkelijke leven.

Een kerkorde heeft steeds weer een bepaalde actualisering nodig. Zeker ook in een samenleving als de onze die steeds minder rekent met het eigen karakter van de kerk en kerkelijke instellingen. Zo is door de generale

Christus regeert Zijn gemeente door de ambten. Binnen de gemeente neemt de kerkenraad dan ook een centrale plaats in.

synode van 2007 bepaald dat de verhouding tussen predikant en kerkenraad geen arbeidsverhouding is, maar een rechtsverhouding van geheel eigen aard, een zogeheten rechtsverhouding "sui generis". Ook is bepaald dat deputaatschappen door de generale synode als zelfstandige onderdelen van de kerk aangewezen kunnen worden. Reeds eerder, namelijk in 2001, sprak onze synode uit dat onder een huwelijk alleen verstaan wordt een voor de burgerlijke overheid op Bijbelse gronden gesloten huwelijksverbintenis tussen een man en een

vrouw, naar de zin van de instelling voor het leven aangegaan. Dat was nodig toen de wetgeving in ons land helaas ook andere vormen van samenleving ging voegen onder het begrip huwelijk.

Deze aanvullingen op de DKO zijn te vinden in het tweede deel van dit boek.

Broeder Silfhout heeft ons een dienst bewezen door dit boek te doen uitkomen. Naast de uitgaven van het deputaatschap Kerkrecht verdient dit boek een goede plaats bij ons. De inhoud van de uitgaven van het deputaatschap is vooral regeland van aard. Die zijn vooral bedoeld op in de actualiteit van nu richting te geven. In dit boek wordt meer de fundering in Schrift en historie, belijdenis en ontwikkeling weer gegeven. Het is een standaardwerk dat niet zo tijdgebonden is en tegelijk toch de werkelijkheid van nu goed in het oog heeft. Het is echt: Gereformeerd kerkrecht in kort bestek. Het is een keurige uitgave die we graag in veler hand wensen.

(slot)

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

12

Bladzijden uit een synodaal journaal

Generale Synode 2010

In de tweede helft van de middagvergadering van woensdag 13 oktober vond de bespreking plaats van het rapport van het Deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden. In de periode 2007-2009 bedroegen de totale inkomsten van dit deputaatschap ongeveer 7,3 miljoen euro. De verleende hulp omvatte een bedrag van 5,7 miljoen euro. Daarvan was ongeveer 1,6 miljoen bestemd voor noodhulp. Er is altijd een reserve beschikbaar.

Hulp in binnen- en buitenland

De bespreking werd geopend met een vraag van ds. J.J. van Ekeveld, die informeerde naar de binnenlandse hulp in verband met de kredietcrisis. Is er meer hulp nodig dan voorheen? Ds.

L. Blok, voorzitter van Bijzondere Noden, beklemtoonde dat het verlenen van hulp in het binnenland in stilte geschiedt via de kerkenraad. De diaconie van de betreffende gemeente wordt in staat gesteld om de persoon in bijzondere nood te helpen. Er zijn regelmatig gevallen die voor hulp in aanmerking komen. Anderzijds is het zo dat de economische teruggang nog niet direct merkbaar is in een stijging van het aantal aanvragen.

Ds. G. Clements informeerde naar de samenwerking bij noodhulp met christelijke organisaties zoals World Relief. Heeft het deputaatschap dan nog enige invloed op de besteding van de gelden? Uit de beantwoording bleek dat het deputaatschap niet functioneert als een doorgeefluik. De organisatie waarmee de samenwer-

king is aangegaan, legt een plan voor, dat door het deputaatschap wordt becommentarieerd. Bij acute nood wordt direct een bedrag ter beschikking gesteld.

Ouderling C. Vonk Noordegraaf (Hoofddorp) informeerde naar het beleid bij het verlenen van structurele hulp voor bepaalde projecten. Geeft het deputaatschap ook aan dat deze hulp niet altijd kan voortduren? Het beleid is erop gericht om duidelijk te maken dat de hulp niet automatisch wordt verleend. De steun moet steeds opnieuw worden aangevraagd en wordt per jaar verleend.

Hulp aan vervolgte christenen

Ouderling J.T. van den Berg (Nunspeet) vroeg de aandacht van de vergadering voor het feit dat onze jongeren veel belangstelling hebben voor vervolgte christenen. Is er geen mogelijkheid om structureel daaraan aandacht te geven? Op verzoek van ds. L. Blok werd deze vraag beantwoord door de heer L. van der Maas, algemeen secretaris van het deputaatschap. Het deputaatschap ondersteunt in Pakistan projecten die ook gericht zijn op het helpen van de christelijke minderheid. Op dit moment worden de mogelijkheden in Noord-Korea onderzocht. Als daar een deur zou worden geopend om iets te kunnen en te mogen doen, zou dat heel groot zijn.

De preses vatte de bespreking van dit punt samen. Het zou een goede zaak zijn als we als gemeenten iets konden doen voor vervolgte christenen. Dat is een bijbelse opdracht. Daarbij moeten we allereerst denken aan Bijzondere Noden. Bij discriminatie en vervolging is er ook heel vaak sprake van een stuk diaconale nood.

Deputaatschap met lange naam

De avondvergadering stond in het teken van het rapport van het Deputaatschap tot behartiging van de belangen van de landelijk georganiseerde bonden en verenigingen. In de wandelgangen spreekt men gemakshalve over 'het deputaatschap met de lange naam'. Het gaat om het constructief begeleiden en ondersteunen van de landelijke organisaties in de kring der gemeenten waar dat nodig is. Bij de bespreking kwamen al deze organisaties voor het voetlicht: de vereniging van organisten (VOGG) en de verschillende bonden: zangverenigingen, jeugdverenigingen, vrouwenverenigingen, mannenverenigingen, alsmede de Bond van Zondagscholen. Verschillende afgevaardigden stel-

den vragen bij de passage uit het rapport, die spreekt over de zorgen van de Bond van Zangverenigingen (blz. 183). Steeds minder koren doen enthousiast mee aan een koor- of samenhangavond. Ze zingen liever in een andere, grote kerk waarbij entree wordt gevraagd en waar ook meer muziek gezongen mag worden dan in onze gemeenten. De muziekverkopen van de Bond lopen daardoor terug.

Ds. C.J. Meeuse, voorzitter van het deputaatschap, sprak over een verdrievoudige ontwikkeling. Hij signaleerde dat bepaalde organisten koren aan zich binden door het afsluiten van contracten, waarin wordt bepaald dat zij op een bepaalde avond hun medewerking zullen verlenen.

Ds. P. Mulder (Krimpen a/d IJssel) deed een klemmend beroep op alle predikanten en deputaatschappen om steun te geven aan de plaatselijke koren. Dat kan door het beleggen van avonden voor eigen organisaties, waarbij die koren betrokken worden. 'Wij moeten niet meewerken aan bijeenkomsten waar het toezicht op de te zingen liederen ontbreekt. De signaleerde ontwikkeling ondergraaft het kerkelijke verenigingsleven en richt schade aan op plaatselijk en landelijk niveau'.

Jeugd in nood

Het rapport van de Jeugdbond gaf veel stof tot bespreking. Het rapport signaleerde op blz. 206 een aantal ontwikkelingen onder onze jongeren. Genoemd werden ondermeer: het afnemend kerkelijk besef, het luisteren naar wereldse muziek en het bekijken van speelfilms, de veranderingen in de visie op relaties en seksualiteit, een sterke toename van het materialisme,

een toenemende kloof in het denken tussen ouderen en jongeren; het zoeken naar waarheid, geborgenheid en houvast.

De preses wees erop dat in vijf jaar tijd 1100 doopleden hebben afgehaakt en de wereld zijn ingegaan. Dat moet ons bezetten met een sterk besef van het grote belang van het jeugdwerk voor onze jongeren om de generaties te verbinden. Het rapport liep uit op een oproep aan de synode om te komen tot een brede bezinning. Er is sprake van een toenemende spanning tussen de boodschap van de Bijbel en de (jeugd)cultuur.

De vragen werden beantwoord door de heer L.A. Kroon, directeur van de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten. Hij sloot de beantwoording af met de oproep aan de gemeenten om de zorg voor de jongeren hoger op de kerkelijke agenda te plaatsen en vooral het gebed niet na te laten.

Het jongerenblad Daniël

Het aantal abonnees op Daniël steeg in de verslagperiode tot 11.928. De vormgeving van het blad wordt regelmatig aangepast en ondervindt brede waardering. Er komen ook jongeren aan het woord. Daarbij probeert de redactie altijd een leidinggevend en sturend accent aan te brengen.

Ds. M. Golverdingen (Waarde) wees op de verbindende betekenis van het blad: 'Als jongeren afhaken, of reeds afgehaakt zijn, willen ze soms nog maar één kerkelijk blad lezen en dat is Daniël. Er zijn in Juda toch ook nog goede dingen'.

Ds. C.A. van Dieren (Rijssen-Noord) uitte eveneens zijn waardering voor het blad. Hij vroeg aandacht voor het handhaven van de bijbelse criteria

foto: RD

voor onze uiterlijke presentatie. De heer Kroon gaf aan dat dit regelmatig punt van aandacht is. Met enige regelmaat valt bij foto's de beslissing: niet plaatsen.

Deelname aan zomerkampen

Er is sprake van een terugloop van het aantal deelnemers aan de zomerkampen. In 2009 waren er bijna honderd jongeren minder dan in 2008. Het lijkt erop dat jongeren van 17 jaar en ouder niet zo goed meer uit de voeten kunnen met het kampwerk zoals dit door de Jeugdbond wordt vormgegeven: de nadruk op het groepsgebeuren, Bijbelstudies, avondsluitingen, regels voor de levensstijl. Veel jongeren kiezen liever voor een vrijere vorm van vakantie houden.

Het aantal uitingen van de moderne jeugdcultuur tijdens de kampen neemt toe. De Jeugdbond reageert hierop door het verkleinen van de groeps-grootte en het inzetten van meer goed voorbereide stafleden.

Ouderling J. Kempeneers (Hendrik-Ido-Ambacht) legde de vinger bij een zinsnede uit het rapport: 'Het komt op de zomerkampen openbaar dat nogal wat jongeren van huis uit weinig meer meekrijgen'. Hij noemde dat beschamend. 'Het gaat niet aan om alleen naar onze jonge mensen te kijken. Er

is ook een ouderprobleem'.

Ouderling J. Bloemendaal (Boskoop) sprak daarom over het gezin in nood. Hij deed het voorstel om door een deputaatschap een instrument te laten ontwikkelen om de gezinnen te ondersteunen

Ds. G.J. van Aalst beklemtoonde dat het bij het werk van de Jeugdbond gaat om onze kinderen, om onze kleinkinderen. 'We bemerken en waarderen de worsteling om het heil van onze jeugd, die het werk van de Jeugdbond kenmerken mag. Onze jongeren moeten het niet zoeken in reisorganisaties met veel vrijheid en een gebrek aan verantwoorde bezinning. Ook hier geldt dat het Woord het moet doen. Je mag bij bezoeken aan zomerkampen wel eens merken dat het Woord nog beslag legt. Dan is er ook een ingang om op bepaalde praktische zaken in te gaan'.

Ds. D. de Wit wees op een slotzin van het rapport: 'De Heere vergadert Zijn kerk, van geslacht tot geslacht. Dat geeft te midden van alle zorgen, toch moed'. Daarop sprak de synode bij monde van de preses haar grote waardering uit voor het vele werk van de Jeugdbond en werd de hoop vertolkt dat Gods zegen erop mag rusten.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

Ds. Kater vraagt zich af of deze woorden uit de vierde eeuw nog verstaanbare klanken zijn om het geheim van Jezus Christus in onze tijd onder woorden te brengen. Om een antwoord op deze vraag te krijgen bestudeert hij een drietal eigentijdse theologen die zich met de plaats en betekenis van de preëxistentie hebben beziggehouden. De auteur kiest deze theologen omdat zij vertegenwoordigers zijn van een vrij breed theologisch spectrum. Kuschel als rooms-katholiek theoloog in de lijn van de Thübingen-school. Pannenberg als Luthers theoloog die zich heeft gericht op de theologische bezinning vanuit het redelijk denken. Gunton als vertegenwoordiger van de 'reformed' traditie. Zij nemen verschillende posities in betreffende de leer van de drie-eenheid, de christologie en de methode van de beoefening van de theologie. Daarbij zijn onder andere bepalend: de visie op de verhouding tijd-eeuwigheid, de visie op de drie-enige God en op de mens, de visie op de opstanding van Christus en die op de eeuwige generatie van de Zoon en de geboorte uit de maagd Maria.

Deze en nog veel andere zaken worden door de auteur uitvoerig besproken. De conclusie is dat volgens de drie theologen over de preëxistentie van de Zoon in het licht van Jezus Christus niet op eenduidige manier gesproken kan worden. Kuschel pleit voor een gelijktijdig spreken over de uniciteit en de exclusiviteit van Jezus. Gunton spreekt over een gelijktijdigheid van eeuwigheid en tijd, het 'van boven' en 'van beneden' van God en mens. Pannenberg komt tot een 'tweetonige hartslag van Gods liefde, van de eenheid en het onderscheid van de immanente en economische triniteit' (2 Kor. 8:9). Ds. Kater heeft een knap, helder en doorwrocht boek geschreven. Het is geen eenvoudig boek, maar de geïnteresseerden zullen er ongetwijfeld veel uit kunnen leren.

Leiden,

P.C. Oele

**"Uw lijden groot",
door Jodocus van Lodenstein;
uitg. De Banier, Apeldoorn;
ISBN 9789033629853;
108 blz.; € 9,95.**

In het jaar 1695 schreef Lodenstein dagelijks zijn meditaties op. Het complete handschrift werd in 1991 uitgegeven in een wetenschappelijk verantwoorde editie van dr. J.H. van de Bank. De meditaties

BOEKENNIEUWS

**"Kom en zie" deel 1,
door M.J. Kater; uitg. Theologische
Universiteit, Apeldoorn,
ISBN 978 90 75847 28 4,
395 blz.; € 33,95.**

Onder de titel "Kom en zie" publiceerde ds. M.J. Kater een boek over de plaats en betekenis van de pre-existentie van de Zoon belicht vanuit de theologie van Kuschel, Pannenberg en Gunton.

Ds. Kater is parttime gemeentepredikant binnen de Christelijk Gereformeerde Kerken, en tevens docent systematische theologie aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn. In deze studie wil hij een bijdrage leveren op het gebied van systematische theolo-

gie en dan met name de christologie. Het is het eerste deel van een promotie-onderzoek. Vanwege de omvang van de studie is besloten om de resultaten aan te bieden in twee delen. Het tweede deel zal binnen afzienbare tijd verschijnen als proefschrift. Het gaat in dit boek over de betekenis van de preëxistentie van de Zoon, Christus. Preëxistentie betekent "voorbestaan". Dit heeft dan betrekking op het feit dat Jezus als God er al was voordat Hij mens werd. De geloofsbelijdenis van Nicea (325) spreekt daarover: 'geboren uit de Vader voor alle tijden, God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God, geboren, niet geschapen, één van wezen met de Vader, en door Wie alles geworden is'.

die geschreven zijn in de periode 7 februari tot 2 april gaan over het lijden van Jezus Christus. Ze werden voor het eerst gedrukt in 1869 en zijn nu herschreven door mw. H. de Wit-van Westerhuis. Lodenstein wilde zijn 'eigen hart bewerken met veelvuldige meditatie' (12). Hij wilde deze geestelijke oefening gebruiken om ook emoties te bewerken in de harten van zijn toehoorders en lezers (12). Dat de Rooms-Katholieke Kerk de veertig dagen voor het lijden tot 'bijgeloof' gemaakt heeft, moet ons er volgens Lodenstein niet van weerhouden om met bijzondere matigheid en soberheid het lijden van Christus te overdenken. 'Wij kunnen immers zo duidelijk ervaren dat de last van spijs en drank alle gemoedsbeweging omtrent deze zaak ten enenmale verdooft' (15). De 48 meditatie's zijn kort en bieden doorlopend diepzinnige beschouwingen over het lijden van de Heere Jezus. Het overdenken van het lijden van Christus moet ons ertoe brengen dat we Zijn deugden ten volle leren kennen. Door deze meditatie's gaat Christus schitteren en ontvangt de christen troost in zijn lijden en is hij beter in staat om de zondige begeerten te doden. Het is een mooi uitgevoerd boekje geworden, zorgvuldig hertaald. Het kan goed in de stille tijd gebruikt worden tijdens de lijdensweken die aan Pasen vooraf gaan.

Gorinchem,

S.D. Post

"Verbroken voor u." Meditatie's rond het Heilig Avondmaal, samengesteld door J. Kranendonk-Gijssen; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 0834 6; 84 blz.; € 10,90.

In dit fraaie geschenkboekje zijn -zoals de ondertitel zegt- een aantal korte meditatie's rond het Heilig Avondmaal opgenomen van Brakel, Henry, Immens en Teelinck, afgewisseld met passende gedichten van P. Boddaert en Joh. Hazeu. Na de inleiding en de hinderpalen wordt voor elke dag de weekvolgorde aangegeven van maandag tot en met de avondmaalszondag, om te besluiten met nabetrachting en vertroosting.

We kunnen in kort bestek kennismaken met de praktijk van onze 'ouden' rond de verbondsdis: die waren praktisch en bevindelijk. Concreet: hoe was het ervoor,

eronder en erna? Het zelfonderzoek richt zich met name op het ware bruiloftskleed, dat nodig is om de koninklijke Gastheer aan Zijn tafel te ontmoeten. In lijn met ons avondmaalsformulier kan het niet anders dan dat het onderwijs zich richt op het leven, lijden en sterven van Christus. Eerder verscheen in deze serie het waardevolle "Ik voor u".

Klaaswaal,

ds. G.J. van Aalst

"Christus aan de deur van het hart", John Flavel; uitg. Den Hertog, Houten, 2010; ISBN 978 90 331 2310 8; 300 blz., € 26,90.

Wat is Gods lankmoedigheid? Dan antwoordt ds. A. Hellenbroek: 'Die goedheid Gods, waardoor Hij de welverdiende straf uitstelt, om de uitverkorenen tot bekering te brengen en de verworpenen te overtuigen'. Het is die lankmoedigheid en die goedheid Gods die schittert in het boek "Christus aan de deur van het hart" van de Engelse puritein John Flavel (1630-1691). Het boek bevat elf preken over Openbaring 3:20: 'Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij'.

Flavel behandelt de tekst soms woord voor woord. Zo gaat de eerste preek alleen over het woord "Zie". De tweede preek gaat over "Ik". Zo beprekt Flavel in deze elf preken alle aspecten van deze tekst uit Openbaring 3.

In de vierde preek wijst hij diepgaand op de onpeilbaarheid van het Goddelijke

geduld en op de uitgestrektheid van Christus' nodiging. In alle mogelijke bewoordingen belicht Flavel de eigenschap van Gods geduld. Als in de tekst staat: 'Ik sta', zegt Flavel: 'Het geeft het volhardende geduld en de volhardende lankmoedigheid van Christus aan. Ik heb gestaan, en Ik sta nog steeds; Ik oefen een wonderbaarlijk geduld jegens halsstarrige zondaars'.

Het Goddelijk geduld is een vermogen in God, zegt Flavel, dat Hij niet alleen voor een tijd uitstelt om tegen sommigen te toornen, maar Hij stelt Zijn toorn uit tot eeuwig heil van mensen. Hoe lankmoedig is Hij, hoe verdraagzaam, hoe onvermoeibaar in Zijn nodigen en wachten.

Een citaat uit de vierde preek: 'Hij heeft duizenden afwijzingen en onredelijke weigeringen van u verdragen. Zondaar, Christus heeft in menige preek aan uw deur geklopt, in menig gebed, in menige ziekte, en in dat alles hebt u Hem van u afgestoten, Hem geweigerd of gehinderd. Toch blijft Hij nog altijd kloppen en wachten. U zou de armste bedelaar van de wereld niet zo lang aan uw deur kunnen laten kloppen als u uw Zaligmaker hebt laten wachten, en toch is Hij niet weggegaan'.

De preken zijn erg lang, voor de geïnteresseerde lezer is dat aangenaam. Voor een leesdienst is dat spijtig. Deze preken zijn in Flavels dagen voor velen tot zegen geweest. Hij zegt daarover: 'De Heere heeft deze verhandeling in dit gewaad gezegend en doen gedijen, véél meer dan wat ik ooit heb geschreven en waaraan ik meer moeite heb besteed. U moet het maar niet afkeuren als ijdelheid of praalzucht dat ik hier dankbaar Gods goedheid erken, dat Hij mij naar dit onderwerp heeft geleid, en mijn armzalige moeite daarbij heeft gezegend'.

Lieren,

J. van 't Hul

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Rhenen: ds. F. Mulder te Wageningen.

BEDANKT

Voor Aalst:

ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;

Voor Berkenwoude:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Voor Boskoop:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Voor Kampen

en Rotterdam-Alexanderpolder:

ds. M. Joosse te Hendrik Ido Ambacht;

Voor Middelburg-Centrum

(voor de zendingsgemeente El Amparo te Ecuador):

ds. G. Clements te Gouda.

■ BERICHT DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. C. Sonneveld, predikant van de Netherlands Reformed Congregations of the United States and Canada te Lethbridge, Canada, hoopt **van 2 tot 11 februari 2011** in Nederland te zijn. De preekbeurten, o.a. een doopdienst van een kleinzoon, zijn reeds besproken.

Ds. P. van Ruitenburg, predikant van onze zustergemeenten te Chilliwack,

Canada heeft het voornemen om van **21 tot 31 januari 2011** in Nederland te zijn en de N.R.C. te vertegenwoordigen op de voortgezette vergadering van de Generale Synode. Ook zijn afspraken voor preekbeurten zijn gemaakt.

Van harte wensen wij hen en degenen die met hen reizen een behouden reis en een gezegende tijd in ons midden.

ds. W. Harinck, secretaris

Schipaanboord, ouderling van onze gemeente, op 7 december een onderscheiding, het Gouden Kruis van de Orde van de Republiek Hongarije, uitgereikt. Deze onderscheiding is hem toegekend uit waardering voor hetgeen hij heeft mogen betekenen voor de verdrukke kerk in Roemenië (met name voor de aldaar wonende Hongaren). Opmerkelijk is het dat de Hongaarse overheid dit op deze wijze publiekelijk tot uitdrukking heeft willen brengen.

Wij feliciteren onze broeder hartelijk met deze onderscheiding. Ook wensen hem van harte toe dat hij zijn arbeid ten dienste van Gods koninkrijk, zowel in onze gemeente als daarbuiten, in Gods kracht nog enige tijd mag blijven verrichten, tot Zijn eer.

Kerkenraad Geref. Gemeente Rhenen

BERICHTEN

■ ZIN-IN +21 BIJEENKOMST TE GOUDA

Waarover: 'Machtig Woord –
Het gezag en de kracht van
de Bijbel'

Wanneer: **Zaterdag 22 januari 2011**

Wie: ds. W. Harinck

Waar: Kerk Geref. Gemeente
Gouda, Nieuwe Gouwe
Oostzijde 2-b

Aanvang: **19.30 uur**

Informatie: www.jbagg.nl/zin-in

■ ZANGAVONDEN

Kampen

Nieuwjaarsconcert op **zaterdag 22 januari**, aanvang 19.30, in de verwarmde Bovenkerk te Kampen, m.m.v. mannenkoor Jeduthun en jong gemengd koor Laudate Deum beide o.l.v. Arie Kortleven en organist Marcel van de Ketterij. Collecte t.b.v. de Eliëzer- en Obadjaschool te Zwolle. Algehele leiding: ds. J.W. Verweij. Vertelling van verhaal door dhr. W. Visser. Entree: € 7,50, tot 12 jaar € 2,50, gezinskaart € 20,-.

Ooltgensplaat

Psalmzangavond, m.m.v. de bovenstem te Oud-Beijerland, op **zaterdag 29 januari**, aanvang 19.30 uur in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Ooltgensplaat, Van Weelstraat 1. Opening en inleidend woord bij de te zingen Psalmen en sluiting door ds. E. Bakker. Collecte t.b.v. kerkbouw.

■ ORGELCONCERT TE GOUDA

Orgelconcert met samenzang op **zaterdag 29 januari**, aanvang 20.00 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b. Organist: Rien Donkersloot. Collecte ter bestrijding van onkosten.

■ TOERUSTINGSVOND -16 LEIDINGGEVENDEN

Datum: **dinsdag 25 januari**

Aanvang: 19.30 uur, inloop met koffie/
thee vanaf 19.10 uur.

Plaats: Geref. Gemeente, Werkendam,
Sigmondstraat 47.

Spreeker: Ds. P. van Ruitenburg.
Thema: 'Aansluiting krijgen',
hoe bereiken we jongeren en
kinderen.

Alle leidinggevendenden van -16 verenigingen en zondagscholen zijn van harte welkom!

Graag opgeven bij Jacqueline de Groot, tel. 0416-693873, jwdegroot@kliksafe.nl

■ JUBILEUMBOEK Geref. GEMEENTE BORSSELE

Het in De Saambinder van 13 januari jl. gerecenseerde jubileumboek van de Geref. Gemeente te Borssele kan besteld worden via wdekok@kliksafe.nl of bij W. de Kok, tel. 0113-35 21 94.

■ HONGAARSE ONDSCHIEDING

De president van Hongarije, Pál Schmitt, heeft door middel van zijn ambassadeur in Nederland, aan broeder J.J.

■ WINTERCONFERENTIES

Begin 2011 worden er acht winterconferenties georganiseerd voor +16 en +21 jongeren. Dit jaar is het thema "Tot belijden geroepen". Alle +16 en +21 jongeren zijn van harte welkom! Nodig je vrienden uit en meld je aan via www.jbagg.nl/+16 of www.jbagg.nl/+21.

+16 winter conferenties Haamstede

4 en 5 februari
ds. D.W. Tuinier
ds. J.M.D. de Heer

Dordrecht

11 en 12 februari
ds. J. van Rijswijk
ds. B. van der Heiden

Soest

4 en 5 maart
ds. G. van Manen
ds. G. Clements

Apeldoorn

11 en 12 maart
ds. G.W.S. Mulder
ds. A. Schreuder

+21 Zin-in winterconferenties Dordrecht

4 en 5 februari
ds. C. Harinck
ds. C.J. Meeuse

Haamstede

11 en 12 februari
ds. M. Karens
ds. L. Terlouw

Amerongen

4 en 5 maart
ds. J.J. van Eckeveld
ds. P. Mulder

Nunspeet

11 tot 14 maart
ds. W. Visscher
ds. W. Harinck

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 23 JANUARI 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. De Waard; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van

der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 18.00 uur ds. Schot; Arnhem 10.00 en 18.00 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds.

Brugge; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. Kleppe en 19.00 uur stud. Huijser; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.15 uur ds. Joosse; Bodegraven 10.00 uur ds. Paul en 15.30 uur ds. W. Harinck; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. Pater; Breda 14.30 uur ds. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 17.00 uur ds. Maljaars; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Deventer 10.00 uur ds. J. Karels en 18.00 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. Schreuder; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 19.00 uur stud. Baaijens; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 19.00 uur ds. Van Ruitenburg; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 10.00 en 16.00 uur stud. Huijser; Enter 15.00 uur ds. De Wit; Ermelo 14.30 uur ds. Van Manen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. Mouw; Goes 9.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Driessen en 19.00 uur ds. P. Mulder; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravanzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Groningen 10.00 en 15.30 uur stud. Baaijens; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 uur ds. Gunst; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. Beens; Hoofddorp 16.30 uur ds. Driessen; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Hoogvliet 16.00 uur ds. Gunst; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Hogchem; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 12.00 en 18.00 uur ds. Baan; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 9.30 en 14.00 uur ds. Baan; Krabbendijke 14.00 uur ds. Bakker; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 19.00 uur ds. Visscher; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur (doventolk) ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. Van Krimpen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Hakvoort; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 uur ds. Van Ruitenburg en 18.30 uur ds. Beens; Nisse 9.30

en 14.30 uur stud. Visser; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Opperdoes 19.15 uur ds. Heijkamp; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oude Tonge 14.30 uur ds. Schipper; Poederoyen 9.30 uur ds. Van Gelder en 14.30 uur ds. De Waard; Poortugaal 9.30 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Rhenen 16.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 18.00 uur stud. Visser; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Maljaars en 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde (locatie Avondrust) 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. Labee; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Boogaard; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 uur ds. Maljaars en 19.00 uur ds. Van Gelder; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. Verweij; Spijkenisse 14.30 uur ds. De Leeuw; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. Van der Net; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.30 uur ds. Brugge; Vlaardingen 19.00 uur ds. Silfhout; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. De Heer; Wierden 15.00 uur ds. Schreuder; Woerden 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Tuinier; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. Terlouw; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSdag 25 JANUARI 2011

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Silfhout; Naaldwijk 19.45 uur ds. Mondria; Nisse 19.30 uur ds. De Heer; Poortugaal 19.30 uur

ds. B. van der Heiden; Puttershoek 19.30 uur ds. Baan; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 26 JANUARI 2011

Aalburg 19.30 uur ds. Vermeij; Andijk 19.30 uur ds. Van der Net; Brakel 19.30 uur ds. Van Rijswijk; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. Van Manen; Meeuwen 19.30 uur ds. De Leeuw; Opheusden 19.30 uur ds. Bredeweg; Rhenen 19.30 uur ds. Van Belzen; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Gunst; Soest 19.30 uur ds. Verweij; Stolkwijk 19.30 uur ds. Schot; Veen 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 19.30 uur ds. Visscher; Vlaardingen 19.30 uur ds. Maljaars; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Baan.

■ DONDERDAG 27 JANUARI 2011

Bodegraven 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Mondria; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Leerdam 19.30 uur ds. Hakvoort; Mijdrecht 19.30 uur ds. Baan; Ouddorp 19.30 uur ds. Bakker; Spijkenisse 19.45 uur ds. Van Krimpen; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Labee.

■ VRIJDAG 28 JANUARI 2011

Aagtekerke 15.15 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Uddel 14.00 uur ds. Mouw (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur leesdienst en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

IN PLAATS VAN KAARTEN

Op deze wijze willen wij een ieder hartelijk bedanken voor het medeleven, in welke vorm dan ook, die wij mochten ontvangen na het overlijden van mijn innig geliefde man, en onze liefdevolle en zorgzame vader en opa.

Ds. Arie Bac

D.E. Bac van der Spek.
Kinderen en kleinkinderen.

Moerkapelle, januari 2011

ADVERTENTIES

www.stolkorgels.nl

Johannus
Eminent
Monarke
Domus

Ook
occasions

Stolk
orgels

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
(0180) 31 56 52

Filialen in: Krabbendijke - Beesd - Nederhemert - Papendrecht

Te koop te Brakel: Royale, ruime en goed onderhouden helft van dubbel **woonhuis** (7 sl.k.) met garage en ruime schuur, op loopafstand van kerk. Inlichtingen: 06-53386898 b.g.g. 0418-672843.

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

Kraamzorg & Thuiszorg

900 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor meer informatie over kraamzorg, wijkzorg, verpleging of (huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.

Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer via 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

“Levend water” (7 preken)

ds. E. VENEMA

- niet in de boekhandel, nog beperkt leverbaar
- nu portvrij!

Geb.; € 12,50; t 0512-519839
aukedeboer@solcon.nl

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

begrafenisverzorging

Wij verzorgen begrafenissen
(geen crematies) op de gehele Veluwe,
in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzorgers

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o.	T (0341) 253 813
Kampen e.o.	T (038) 3332 383
Rijssen e.o.	T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g.	T (0577) 401 689

Begrafenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
T (0577) 401 689

Vertrouwd verzorgd

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

B. Janssen 0113 - 34 03 07

Wij verzorgen begrafenissen
in geheel Zuid- en Noord-Beveland

Wilsbeschikking kunt u bij ons aanvragen
"Zo wil ik het als mijn sterven daar is"

Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle,
Mobiel 06 53 23 73 20
www.begrafenisverzorging-janssen.nl

Geen crematies

Orgelcentrum HET BINNENVELD
In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
UNICO
VIVACE
CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

begrafenisverzorging Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Persoonlijke zorg
voor uw begrafenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

U bent van harte welkom op
"DE VERBORGEN HOEK"
Ook 2 vak.won. en verh.caravans.
Boek niet te laat, bel snel!
Fam. Wierda-Tuinier, Harich Fr.
Tel 0514-602065
www.deverborgenhoek.nl

RIJSSEN, gezellige Vak.woning,
3sl.k. wasm. droger.
Vrij tot 16 juli en na 13 aug.
tel.0548-513269

Buitenhorst Zorg

Lijnweg 29
3911 RA Rhenen

Tel. 0317-310316
www.buitenhorst.nu

Buitenhorst Zorg biedt opvang
aan kinderen met ADHD,
PDD-NOS en/of
een vorm van autisme.

Te huur bovenwoning in het
buitengebied van **Groot-Ammers**.
Eigen ingang, 2 slaapkamers.
Tel. 0184 662695 / 06 30430133

t.k. set ZEER FRAAIE **electr.fietsen**
Gazelle Orange
(juni 2009) +garantie kl. grijs-zilver
mt.53+49 adv.pr. nw 4398
nu setpr. 2800 eur. 0342443630

Maarten Dekker), Kapernaüm, vaartocht over het meer van Galilea, Golan hoogvlakte en vele Bijbelse plaatsen. Zoals gezegd: alles in een rustig tempo.

ISRAËL – in rustig tempo – september

D.V. 5 t/m 16 september (met hotelverblijf o.a. aan het meer Galilea)
D.V. 12 t/m 23 september, reisleader Leo Joosse, Aagtekerke

Samenzangreis ISRAËL. D.V. 6 t/m 11 juni. Met deze reis gaan mee ds. A. Schot en Pieter Heykoop. Vertrekgarantie, extra plaatsen ingekocht, nu al ruim 90 deelnemers.

REISFOLDER – vraag onze reisfolder aan met reizen naar: Sauerland, de Moezel, Zuid-Engeland, Normandië, Luxemburg, Oostenrijk en Noorwegen.

Nieuw is onze serviceroute: **VELUWEROUTE** (Nunspeet t/m Barneveld)

BURGTOURS - Margrietstraat 30 - 4401 EZ Yerseke
E-mail: info@burgtours.nl - tel. 0113-573681 - www.burgtours.nl

Onze zeer luxe kindvriendelijke vakantiebungalows op 't Lochtenveld in Elspeet zijn weer te huur in voorjaar, zomer en naseizoen

U vindt alle informatie over onze bungalows op onze websites

www.taberna-elspeet.nl
T 078 6122667 M 06 2827 2379
www.plexat-elspeet.nl
T 078 6195498 M 06 5042 6385
www.wildkansel-elspeet.nl
T 010 4519141 M 06 444 23215

Nog vrij in de voorjaarsvakantie
6 persoons huisje in **Uddel**.
Met weids uitzicht op de bosrand.
Tel. 0341-561699 / 0623735516.

Rijsen

te huur nette woning voor
1 persoon telefoon 0548 515361

Natuur- en kerkhistoriereizen o.l.v. L.J. van Valen

Engeland (East Anglia)
D.V. van 12 t/m 21 juli (10 dagen)

Hugenoten, **Frankrijk** (Cevennen),
D.V. van 2 t/m 7 mei (6 dagen)

Vraag informatie: tel. 078 6144368
e-mail ljanvalen@solcon.nl

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbagg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbagg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

*De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.*

Meer dan 1.000 soorten tegels in onze showroom!

Altijd vele aanbiedingen online!

- Professioneel advies
- Vakkundig gelegd
- Scherpe prijzen
- Wandtegels
- Vloerverwarming

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Getuigen van de Enige Naam
Ds. C. Vogelaar

Ds. C. Vogelaar is predikant van de Gereformeerde Gemeenten van Zwolle

In deze prekenbundel zijn acht preken opgenomen die gaan over dienstknechten van God, die in afankelijkheid en in opdracht van de Koning van de Kerk mochten wijzen op de enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid.

Uitvoering: gebonden
Omvang: 141 pagina's
Verkoopprijs: € 15,50

Netto-opbrengst is voor de verbouwing het kerkgebouw van de Ger. Gem. Zwolle

Te bestellen via
bartenjd@kliksafe.nl en 0522-464408

't Boekenhoekje
Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken	Theologische werken	Cadeau-artikelen
Kinderboeken	Verklaringen van	CD's
Bijbels (Statenvertaling)	Bijbel, Catechismus e.a.	Muziekcassettes
Psalmboeken	Levensbeschrijvingen	Bladmuziek

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u.
Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

Te huur in Canada, een vakantiewoning dichtbij Norwich (Ontario). Tel. 001519 688 0947. Hollands sprekend.

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - Geen crematies -

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

SPONSOR WORDEN?
Bel ons en vraag voor welk project er nog sponsors nodig zijn.

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzondererenoden@cbgg.nl • I www.bijzondererenoden.nl